

28

RADIODIFUZIUNEA București
S'a emis și plătit azi 18 Aug. 1933 ora 20²⁰
Conferința D-lui Dr. R. I. Călinescu
despre INSULA ȘERPILOR
Casier, Guany
Iareg la No. _____ Dulap _____ Raft _____

de Dr. R. I. Călinescu.

de Dr. R. I. Călinescu.

Insula Șerpilor este una din puținele insule ale Mării Negre și singura situată la o depărtare mai mare de țărmul ei, fiind așezată în fața gurilor Dunării, la o distanță de 45 Km. de Sulina.

Această insulă, încă aproape pustie, are o întindere de 17 Ha. perimetrul ei neregulat având o lungime de 1973 m. și închizând aproximativ un patrulater, ce în colțul de NE al său prezintă un promontoriu în formă de peninsulă.

Laturea acestui patrulater e cam de 400 m.

Înălțimea țărmurilor este pe alocurea de 21 m. spre S și E, unde acestea sunt foarte prăpăstioase; la peninsulă înălțimea țărmului e pe jumătate mai mică.

Interiorul insulei se înalță regulat dinspre toate laturile spre centru, atingând aci o înălțime maximă de 40 m., pe care se află construit farul Comisiei europene a Dunării.-

Împrejurul insulei, adâncimea mării e de vre-o 4 m.; spre Sud, la depărtare foarte mică, atinge și adâncimi de 20 m.

În apă, de jur împrejur, se află blocuri de piatră, unele submerse, altele emerse.

Insula Șerpilor poate fi abordată odată pe lună cu pilotina Comisiei europene a Dunării, numai prin 3 locuri: pe la Sud, unde se află și o potecă săpată în stâncă și pe de-o parte și alta a gâtului promontoriului-

În antichitate Insula Șerpilor se numea Leuce sau chiar Achillea, în onoarea lui Achille, care ar fi fost înmormântat în această insulă unde avea de altfel și un templu vestit.

În evul mediu se numea Selina sau Cazaria, Isola Rosia, Nisi și Rubra.

Începând din secolul al 15-lea s'a numit Ophidonissi de către greci, Zmeinoi Ostrov de către ruși; Ilan Adassi de către turci, dela 1856, când ea devine proprietate turcească, toate aceste denumiri însemnând același lucru în diferitele limbi, adică: insulă a șerpilor.-

Dela 1879 de când insula a trecut în stăpânire românească,

ea se numește Insula Șerpilor.-

Insula Șerpilor e cunoscută din cele mai vechi timpuri. Despre ea fac mențiune Aretinos din Millet (cu 700 ani înainte de Christos), apoi Pindar, Euripide, Philostrat, geografii Scylace, Strabo, și Ptolomeu, ca și naturalistul Plinius.

În timpurile mai noi Köhler publică în 1827 primul plan al insulii, iar învățații ruși Murzachevici și Nordmann fac aici în 1844 primele cercetări arheologice și naturaliste.

Dintre românii care s'au ocupat cu studiul Insulei Șerpilor cităm pe botaniștii Procopianu-Procopovici, Prodan, Enculescu, Borza, și Bujoreanu, pe zoologii Müller, Knechtel, Mihail Ionescu și pe geologul Murgoci.-

Au fost aici și câțiva cercetători streini: botanista Marieta Palis, entomologul Ebner și ornitologii Heinroth și Dr. Drost, din Germania.-

Afară de Dr. Drost care a studiat migrațiile păsărilor și noi care am făcut o monografie a insulii, toți ceilalți cercetători au stat aci numai câteva ceasuri, adică intervalul dela sosirea până la plecarea pilotinei Comisiei europene a Dunării,- căci din nenorocire nu avem nici-un vas al statului care să meargă la Insula Șerpilor, măcar vara.

O mențiune specială se cuvine pentru botanistul Borza, care a venit în insulă de mai multe ori, fapt care i-a dat posibilitatea să-i studieze temeinic flora.

Nu e nici locul, nici timpul de a intra aci în amănunte științifice, privitoare la Insula Șerpilor.

În consecință vom spici numai faptele mai importante. Amănunte se găsesc în revista "Analele Dobrogei", de pe anul 1931.

În ceea ce privește structura geologică, Insula Șerpilor e constituită, în întregime, din piatră tare și anume din gresii și conglomerate cuarțoase, de vârste liasică, din care se observă și multe blocuri libere, la suprafață.-

Îmbrăcând pe alocurea această piatră tare, se află un sol negru, bogat în humus, a cărei grosime variază dela 0 la 60 cm.

Primăvara e anotimpul cel mai ploios, care se continuă cu trăsnete și burzuiță, până prin Mai. Multe zile și nopți sunt

atât de cețoase încât nici insula, nici farul nu se mai pot vedea și atunci se face uz de semnalizatorul cu fulmicoton pentru ca vapoarele să nu se ciocnească de insulă și stâncile inconjurătoare, cum s'a întâmplat în 1914 cu un carcobot englez, ale cărui resturi se văd și azi lângă insulă, pe versantul sudic.

Vara e anotimpul cel mai uscat, când aproape toată vegetația se usucă complet.

Toamna plouă târziu și mai puțin decât primăvară.-

Iarna este anotimpul cel mai grozav, uraganele ținându-se lanț și marea înghețând adesea până la mari depărtări, de jur împrejur.-

Uraganele de pe Insula Șerpilor sunt atât de puternice încât chiar turnul farului, clădire foarte solidă, a fost clătinat din loc și pereții ruți până jos; stâlpul drapelului dela pichet, deși gros și susținut de odgoane de sârmă, a fost trântit la pământ; paratrăsnetul a fost deasemenea rupt în 1931.

Furtunile țin ziua și noaptea, mai multe zile, însoțite de puternice manifestațiuni electrice, făcând să dărdăie turnul farului și marea să se agite adânc, pentru a tălăzui până aproape de buza de sus a insulei.

În asemenea momente îi este imposibil omului să părăsească locuința, căci ar fi smuls de vânt; chiar păsările sălbatice de pe insulă nu mai zboară ci stau pitite printre stâncile versantului mai adăpostit.-

Când marea îngheață de jur împrejur, pe o rază de mai mulți kilometri, formând o adevărată banchiză ce ține și 2-3 luni, orice aprovizionare a pasnicilor farului eate aproape imposibilă și în tot cazul foarte anevoioasă.-

Așa a fost în iarna anului 1932-33 și mai ales 1929, când gheața cutropitoare pentru a fi spartă de spărgătoarele de gheață dela Sulina, a necesitat un timp foarte îndelungat.

Pasnicii farului au stat astfel izolați și lipsiți de alimente și combustibil, timp de 2 luni. Dacă nu ar fi economisit proviziile și cărbunii ar fi murit de foame și de frig.

În asemenea momente nici aeroplanele n'ar putea fi de folos, pentru că bolovanii de pe insulă ar împiedeca aterizarea.

Și în nici un caz n'ar putea transporta combustibil, chiar dacă ar putea înfrunța furtuna până deasupra insulei.

Vegetația insulei e de stepă, fiind constituită din ierburi și buruieni, cu totul lipsită de arbori și arbuști și dispusă în anumite asociațiuni vegetale determinate de abundența fie a ierbii mărunte, fie a Pirului, a lobodii, a trestiei de câmp sau a muștelului.

Fauna terestră e formată din: râme, cârcâiaci, scolopendre, dintre care una mare de 10 cm. și veninoasă, diferite insecte și mai ales lăcuste, apoi păienjeni, șerpi, păsări și nici un mamifer sălbatic.

Șerpii care au dat numele Insulei Șerpilor deși sunt lungi de peste 1 m., groși și negrii, nu sunt venimozși și nici nu se văd în orice moment al zilei, fiind în mare parte stârpiți de soldații dela pichet.

Pentru a-i găsi, zoologul trebuie să-i caute în depresiuni acoperite cu tufele buruienilor uscate în timpul verii, sau printre stâncile dela marginea mării, în care aceștia se ascund.

Primăvara și toamna, insula este aproape acoperită de o mare mulțime de păsări călătore ce poposesc aci dela câteva ceasuri până la 1 zi sau două, pentru a-și lua sborul mai departe, mânate de instinct.

Așezat în turnul farului și privind afară în noapte, spectatorul este profund impresionat de marea mulțime a păsărilor care mai ales pe timp de ploaie și burniță, vin mereu, în neștire, spre lanterna puternică a farului, atrase de puterea irezistibilă a luminii, aproape orbitoare, multe spărgându-și capetele și căzând grămezi la baza farului.

Sub fasciculele de lumină ce rotesc de jur împrejur, pescărușii, cōcorii, fluerarii și alte păsări nedeterminabile în noapte, par fantome luminoase o clipă, ce dispar apoi imediat în negura tăcută, emițând sunete diverse, care răsună misterios în liniștea nopții.-

Toate aceste păsări, câte 74 specii pe zi, adică odată și jumătate mai mult decât cele observate la celebra stațiune ornito

logică din Insula Helgoland, din Marea Nordului, după un scurt popas, pleacă mai departe spre N și mai ales spre NV primăvara și spre S și SE toamna, traversând Marea Neagră pe un drum de peste 500 Km.

Singurele specii staționare permanent și clocitoare pe Insula Șerpilor, sunt numai două: Pescărușul argintiu și Cormoranul lui Aristotel. Acesta din urmă numai aici se găsește în țara românească și anume numai în câteva perechi, aproape stârpit cu carabinele, de soldații dela pichet.

Până acum ouăle pescărușului argintiu se cărau cu lăzile la Sulina și mai departe, pentru a fi consumate sau vândute și câteodată de persoane ce se serveau chiar de nume foarte înalte. Numai 10% din ouăle lor, ascunse prin râpele inaccesibile lăcomiei omului, scăpau neculese, formând baza perpetuării speciei.

Insula Șerpilor este celebră încă din antichitate, pentru frumosul ei templu ce se află pe promotoriul de NE al ei, închinat lui Achille și despre care fac mențiune mai toți autorii greci vechi.

Atât templul cât și alte construcții antice de pe Insula Șerpilor erau construite după modelul arhitecturii vechi elene, ciclopeene, zidurile fiind formate din blocuri mari de piatră, puțin cioplite și fără ciment, din calcar alb și marmoră.

În spatele templului existau și alte camere, atât pentru oracol cât și pentru darurile ce se aduceau eroului.

Toți autorii clasici care vorbesc de Achille, sunt de acord în a afirma că acest erou legendar își are mormântul aici, unde are și un templu, cu altare și oracol.

Alții afirmă că mulți dintre corăbieri ce se abat pe la insulă o fac numai pentru a aduce jertfe eroului grec.

Odată ajunși pe insulă, ei intră în templul măturat cu aripile și stropit cu apă de mare de către pescărușii insulei, numai după ce călătorii au plătit cam mult oracolului, cam pretențios, - că să imblânzească și să facă să nu fugă caprele de pe insulă, din care se aduc jertfe eroului !

Curios că și oile de azi ale pasnicilor farului sunt tot atât de sălbatice !

Dintre multele legende vechi, țesute în jurul Insulei Șerpilor, unele coincid izbitor și cu oarecare fapte geologice.

Azi, pe locul unde altădată era templul lui Achille nu se mai văd nici măcar "ruinele" însemnate pe harta Statului major 1/100000 afară de câteva resturi de ceramică (amfore), ce se găsesc atât la suprafața solului cât și în șanțurile și gropile recent săpate; pe lespezile de marmoră ce împodobeau templul, s'au găsit inscripții; s'au găsit, între alte obiecte, și peste 2000 de monede ce au arătat la cetire orașele cu care Oibia, Capitala Leucei, avea legături comerciale.

X

Azi, în afară de populația fluctuantă a cercetătorilor, turiștilor și pescarilor, populația umană a Insulei Șerpilor este formată din personalul farului (4 gardieni) ~~dintre care unul în concediu, la fiecare 3 luni~~, și personalul pichetului militar al Insulei Șerpilor, format din 2-3 soldați și 1 fruntaș, care e șeful Pichetului și 2 - 3 pedepsiți, toți din Divizia de mare, Baza navală Sulina.

Personalul farului locuiește în camere separate, în impunătoarea clădire a farului, reconstruită de C.E.D. în 1922 (după ce fusese bombardată în 1917 de un vas german de război).-

Tot aci gardienii au la dispoziție o mare bucătărie, o cămară cu despărțituri individuale, un atelier, magazii și cuptor de pâine. Cultivă zarzavat în 2 grădini. Scot midii din mare și prind pește. Impușcă păsările migratoare comestibile. Au și animale domestice (oi, păsări de curte) de care nu prea se sinchiesc, pentru că Insula e largă și bine îngrădită! Apa de băut și de spălat e apa de ploaie ce se strânge în cisterne după acoperișul clădirii.

X

Aerul insulei e foarte curat, lipsit de praf, puternic ozonificat, liniștit și plăcut în timpul verii, iar acțiunea combinată a acestuia și a razelor ultraviolete, abundente și puternice la țărmul insulei, ar putea fi cu folos exploatată de un hotel-pensiune, ce s'ar clădi pe locul fostului templu grec, pentru curarea prin helioterapie și băi de mare a numeroase băi și mai ales de plămâni, precum s'a dovedit la unii soldați ai

pichetului ce veneau cu plământii atinși și plecau după 3-4 luni sănătoși.

Pentru că e unica noastră insulă maritimă și ținând seama de trecutul ei istoric ca și de flora și fauna ei excepțională, Insula Șerpilor a fost declarată monument al naturii și protejată prin lege.

Din punct de vedere strategic, Insula Șerpilor reprezintă un important avant-post spre E, care, oricând ar putea da alarma, în mod eficace dacă ar avea o stațiune de radio-telegrafie, ~~la apropierea flotei dușmane, pentru ca aceasta să fie primită la larg de flota noastră națională. Supunem această sugestie Marinei noastre militare, care de curând și-a serbat ziua, cu atât mai mult cu cât amele soldaților marinari, cu care aceștia ucid ultimele perechi de cormorani ai lui Aristotel, nu servesc la nimic în caz de bombardament și ar trebui chiar să le fie luate pentru a se asigura protecția faunei.~~

Tot pentru acest motiv, ar trebui ridicată plasa de sârmă a D-rului Drost, ~~ce încă mai poate fi folosită de soldați,~~ deși ruginită/ pentru prinderea păsărilor și ar trebui să se prevadă farul, în timpul migrațiilor, cu un fileu subțire, pentru ca păsările migratoare să nu se isbească cu capul de el.

~~Deasemenea~~ Comisia europeană a Dunării ar putea pune cele 2 camere goale din clădirea farului, la dispoziția Institutului Meteorologic central și a Stațiunii Zoologice maritime de la Agigea pentru ca aceste instituții să creeze pe insulă/ stațiune meteorologică, necesară studiilor climatice și ecologice - și una ornitologică, insula noastră fiind unul dintre cele mai importante puncte de migrație din Europa, după cum a putut constata chiar șeful celei mai importante stațiuni ornitologice din Europa, Dr. Drost.

Nu ne indoim că aceste instituțiuni ~~la care s-au apelat~~ se vor sesiza cât mai neîntârziat de aceste deziderate, iar ~~avizat de~~ ~~Oficiul Nat. de turism de pe lângă~~ ~~Prezidenția Cons. de Miniștri~~ ~~Ministerul Comunicațiilor~~ va dispune ca, măcar în timpul verii, un vas al său să facă curse regulate la Insula Șerpilor, măcar odată la 2 săptămâni, pentru a fi vizitată de turiștii noștri, ~~care altfel n'au posibilitatea de a o vizita.~~